

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Биро за развој на образованието

СКОПЈЕ

Примено: 24. 06. 2010

Орг. единица	Број	Прилог	Вредност
02	2420/1		

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Сл. весник на РМ“ бр. 58/00 и 44/02) и член 30 од Законот за основно образование („Сл. весник на РМ“ бр. 103/08), министерот за образование донесе наставна програма по предметот зајакнување на околности за III одделение на деветгодишното основно образование за учениците со аутизам.

АРХИВСКА ПРИМЕРОК

З. Кофички

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

АДАПТИРАНА НАСТАВНА
ПРОГРАМА ЗА
УЧЕНИЦИТЕ СО АУТИЗАМ

ЗАПОЗНАВАЊЕ НА ОКОЛИНАТА

ДЕВЕТОЛИШНО
ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ

III ОДДЕЛЕНИЕ

2019.02.01

Копирајте

1. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ВО Ш ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- ▶ Да ги проширува сознанијата за непосредната околина и да ја сфати поврзаноста меѓу луѓето, предметите и појавите;
- ▶ Да ги запознава основните детски права;
- ▶ Да стекнува свест за значењето на знаењата во личниот и општествениот живот;
- ▶ Да се оспособува да користи различни извори на знаења;
- ▶ Да ги запознава различните начини на масовни комуникации и пренесување на информации;
- ▶ Да ги создава односите во семејството и да се поттикнува за хармонични семејни и пријателски односи;
- ▶ Да стекнува сознанија и навика за здрава исхрана и чување на здравјето;
- ▶ Да ги проширува знаењата за правилата на културно однесување и да се поттикнува да ги почитува;
- ▶ Да се оспособува за ориентација во просторот и времето;
- ▶ Да ги согледува сличностите и разликите меѓу човекот, животните и растенијата;
- ▶ Да ги проширува сознанијата за сообраќајот и разновидните сообраќајни средства;
- ▶ Да стекнува знаења за безбедно однесување при движење на улица и пат;
- ▶ Да се поттикнува на заштитата на природата;
- ▶ Да ги проширува знаењата за културата на својата заедница и другите заедници;
- ▶ Да развива позитивен однос кон мултикултурализмот;
- ▶ Да користи ИКТ за доаѓање до нови сознанија за околината.

Prof. Dr. M. R. M. R.

2. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

ТЕМА: ЈАС СО ДРУГИТЕ И ДРУГИТЕ СО МЕНЕ (ориентационо 10 часа)

Цели	Содржини	Помии	Активности и методи
<p>Ученикот/ ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Да осознае дека секоја година е повозрасен/а; ▶ Да се спознава себеси, својот личен напредок, своите цели, потреби и желби; ▶ Да развива самоДоверба во своите способности и умења; ▶ Да го спознава значењето на важноста за меѓусебното разбирање; ▶ Да спознава дека луѓето кои живеат и работат заедно стапуваат во одредени меѓусебни односи (љубов, почитување, грижа, доверба пријателство, соработка, праведност); ▶ да се поттикнува да ги почитува разликите (пол, етничка припадност, социјално потекло, надворешен изглед); ▶ да развива почитување и доверба кон другите; ▶ да ги запознае 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Знам и можам повеќе <ul style="list-style-type: none"> ▶ Јас и ти, ние и вие 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Се развивам <ul style="list-style-type: none"> ▶ Права, должности ▶ Детска амбасада; УНИЦЕФ; СОС-телефон 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Разговор со другите за себеси и откривање што постигнал/а, колку напреднал/а од претходната година во знаењето и вештините. ▶ Препознавање и именување на себе си и другите на фотографији од минатата година и потсетување на случки преку фотографите. ▶ Работилници на тема: Сега сум поголем/а, Ме интересира..., Моите желби, Моите потреби, Јас сум највешт/а во... ▶ Изразување на желби преку покажување на предмети, слики, насочено водење или зборување. ▶ Организирање работилници на тема: Јас и ти, Ние и вие, Игри на улоги, Мојот најдобар другар, Помагам на другите, ситуациони игри, изготвување плакати, драматизација, стрип, книга и сл. и нивна презентација. ▶ Работилница: Воочувам сличности и разлики преку пронаоѓање парови на слики или предмети. ▶ Пишување и цртање на права и должности и нивно поставување на соодветни места во училиницата, посета на Детската амбасада, читање на книги од УНИЦЕФ, гледање цртани филмови на тема: Детски права, запознавање со СОС- телефонот, разговори и сл.

<p>ОСНОВНИТЕ ДЕТСКИ ПРАВА;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Да се запознае со службите и луѓето кои помагаат да се остварат и кои ги заштитуваат Детските права. 			
---	--	--	--

ТЕМА: УЧИЛИШТЕТО И ЗНАЕЊЕТО (ориентационо 10 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Да стекне сознание дека учењето е важно за личниот развој; ▶ да знае дека треба да добие информации од повеќе извори; ▶ да осознае дека секој човек успешно учи на различен начин; ▶ да развива навика за почитување на заедничкиот распоред на активностите во одделението; ▶ да учествува во работата и задачите на одделенската 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Училишното и знаењето 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Учење, знаење ▶ Одделенска заедница, тимови 	<p>Активности и методи</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Дискусија: Што ќе се случи ако не одам на училиште? (Ако не постојат училишта?) ▶ Работилница: Од каде се може да се стекне знаење? ▶ Визуелно претставување преку слики или предмети: Зошто одиме во училиште? ▶ Правење книга <i>Мојата одделенска заедница</i>, разговори за обврските во одделението, составување планови на работа во одделението, донесување на правила на однесување и поставување на соодветни места со учество на учениците. ▶ Работилница (работа во групи, парови): презентирање на сопствени идеи за уредување на училишниот простор, правење планови за распоред

Handwritten signature and date:
 2. Мај 2011

<p>заседница;</p> <ul style="list-style-type: none">▶ Да учествува во донесувањето одлуки за работата на одделенската заседница;▶ Да развива способности за тимска работа;▶ Да развива чувство на припадност кон своето училиште;▶ Да се поттикнува на одговорност за чување на училиницата, чување на ентериерот и грижа за училишниот двор;▶ Да се поттикнува за разубавување на училишниот простор.	<p>▶ Го разубавувам моето училиште</p>		<p>на активностите за уредување, правене скици, практична работа, грижа и нега за еколошкото катче.</p>
--	--	--	---

ТЕМА: ОДНОСИ ВО СЕМЕЈСТВОТО (ориентационо 12 часа)

Цели	Содржини	Помии	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ да ја сфати улогата и значењето на семејството; ▶ да се запознава со различни видови на заедничко живеење; ▶ да стекнува основни сознанија дека подмладокот во семејството со раѓа, негува, се развива; ▶ да спознава различни облици на семејни заедници; ▶ да ја осознае потребата од работење како услов за егзистенција на семејството; ▶ да ги надминува родовите стереотипи во врска со занимањата; ▶ да ги знае и именува роднинските врски (родово стебло); ▶ да ја осознава улогата на пријателите и соседите на семејството; ▶ да ги почитуваа правилата на соживот 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Моето потесно семејство (родители, брак, раѓање) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Брак, раѓање, предци, потомци, заедничко живеење. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Разговор по следене семеен албум (со акцент на веселбата при склучување на бракот, лични фотографии од различна возраст), разговор по извршена посета на работното место на родителите. ▶ Разговор за родово стереотипни и нестереотипни занимања (жена-научник, возач, маж-пивач во фабрика). ▶ Визуелно претставување на занимања (потенцирање на една специфична карактеристика на секое занимање по која учениците би го запомниле занимањето). ▶ Визуелно претставување на роднините и нивната заемна поврзаност. Група или индивидуална изработка на родово стебло. ▶ Визуелно претставување на правилата на однесување и живеење во куќа, зграда, населба и сл. ▶ Визуелно претставување на омиленото катче во домот. ▶ Визуелно претставување -,разговор"за можни опасности во домот: „Што ако..." ▶ Визуелно претставување-,„разговор" на тема: Што сè правиме дома во текот на денот?, раскажување ▶ Омилен дел од денот ми е ... Цртање ▶ Посета на амбуланта и стоматолошка ординација; ▶ посета на пазар и продавница на зграда

<p>И ПОЧИТУВАЊЕ СО СОСЕДИТЕ И ПРИЈАТЕЛИТЕ; ▶ Да ја осознае намената на просториите во ДОМОТ; ▶ Да ја осознава потребата од заштитата и грижа за својот ДОМ; ▶ Да осознае што значи СОПСТВЕНОСТ И ПРИВАТНОСТ; ▶ Да умее самостојно да го осмисли своето слободно време; ▶ Да стекнува знаења за здрава исхрана и чување на здравјето; ▶ Да го осознае значењето на вакцинарањето; ▶ Да се запознае со некои детски заболувања, нивното пренесување и заштита од нив; ▶ Да се поттикнува да ОДРЖУВА РЕДОВНА ЛИЧНА ХИГИЕНА.</p>	<p>▶ Здраво живеење во семејството</p>	<p>▶ Здрава храна, витамини, заштита, хигиена, лекар, стоматолог, амбулантата.</p>	<p>храна; составување на мени за здрава храна; албум на здрава храна; пишување на пораки за унапредување на здравјето.</p>
--	---	---	--

Handwritten signature

ТЕМА: МОЈОТ РОДЕН КРАЈ (ориентационо 10 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: <ul style="list-style-type: none"> ▶ Да ги проширува сознанијата за својот роден крај; ▶ да ги проширува сознанијата за општината во која живее; ▶ да ја именува општината и да ги запознава поважните институции во неа; ▶ да се запознае дека со секоја општина раководи градоначалник; ▶ да се запознава со поважните историски случувања во својата татковина; ▶ да развива патриотски чувства и чувства на припадност кон својата земја; ▶ да ги проширува знаењата за културните традиции на татковината; ▶ да ги почитува традицијата и културното наследство на својата заедница и другите заедници во родниот крај; 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Мојот роден крај ▶ Мојот крај има минато и традиција ▶ Убавините на родниот крај 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Град; село; општина; градоначалник. ▶ Историја; минато; ликови од историјата; фолклор; архитектура; знаме; химна; пари; монети. ▶ Природни богатства. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Прошетки низ местото на живеење, разговор за обележјата, фотоафили. ▶ Легенди за родното место, разговор пред картата на Македонија; обележување на својот роден крај; посета и разговор со градоначалникот; правење макета, цртање. ▶ Визуелно претставување, „разговор“ и разгледување на историски енциклопедии. ▶ Приказни, легенди, филм. ▶ Цртање; посета на музеј; посета на стари градови; народни приказни од различни култури во РМ. ▶ Разговор за фотоафили, разгледници на родниот крај (локални занаети, носии, јадења, растенија, природни убавини). ▶ Приказни, легенди и сл..

21 (1988-1989)

<ul style="list-style-type: none"> ▶ Да ги запознава природните богатства на својата општина и татковина. 			
--	--	--	--

ТЕМА: ЈА ИСТРАЖУВАМ ПРИРОДАТА (ориентационо 18 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: <ul style="list-style-type: none"> ▶ да ги продлабочи стекнатите сознанија за почвата; ▶ да ги продлабочува стекнатите сознанија за водата; ▶ да ги продлабочува стекнатите знаења за воздухот; ▶ да осознае за движењето на воздухот (ветер); ▶ да ги продлабочи стекнатите сознанија за светлината; ▶ да го опише дневното движење на сонцето; ▶ да разликува различни звуци; ▶ да запознава различни извори на звуци. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Почвата во мојата околина ▶ Вода ▶ Воздух ▶ Светлина 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Почва, пропусливост. ▶ Вода. ▶ Воздух, паѓање, летање. ▶ Орган, сонце, сијалица. ▶ Изгревање и заоѓање на сонцето. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Набљудува различни примероци на почва, разговара за нивните својства; истражувачки активности за почвата и растенијата; разговор за загадување на почвата; ▶ истражува која почва е погодна за растенијата; разговара за што се се користи водата. ▶ Што се случува со водата кога се загрева, а што кога се замрзнува? Споредува загадена/чиста вода. ▶ Истражува за што се користи воздухот. Како се однесуваат предметите и живите организми во воздухот (паѓаат, летаат)? ▶ Истражувачки игри со пропуштање на светлината од различни извори низ различни материјали. ▶ Истражува како се однесува растение во недостиг на сончева светлина и со сончева светлина; набљудува движење на сонцето, изгревање, заоѓање. ▶ Истражувачки игри: Настанување на звукот (природни и вештачки извори).

▶ Звучите околу нас	▶ Звук, извори на звук, бучава, одбивање.	▶ Слушање на тивки и гласни звуци; препознавање на глас на другарчето, со покриени очи; разговор за заштитата од бучава.
---------------------	---	--

ТЕМА: ОДЛИКИ НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА (ориентационо 24 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: <ul style="list-style-type: none"> ▶ да го препознава и опишува изгледот на околината; ▶ да стекне сознанија дека во околината живеат различни живи организми; ▶ да ги препознава и разликува деловите на растението; ▶ да разбере дека растенијата произведуваат семки од кои повторно се создаваат растенија; ▶ да се запознае дека ливадите се користат како пасишта; ▶ да се запознае со некои житни растенија; ▶ да ги прогледбочи знаењата за шумските дрвја и нивното значење; 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Мојата околина ▶ Животот светг околу мене ▶ Растенијата во мојата околина ▶ Делови на растението ▶ Растенија на ливада ▶ Растенија на нив 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Височина; рид; рамнина ▶ Растителен свет ▶ Корен; стебло; лист; цвет; семка ▶ Трава/растенија ▶ Житни растенија ▶ Даб; бука; шума 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Набљудување на блиската околина. ▶ Воочување на височини и рамнини. ▶ Обликување на околината од природен материјал, глина, тесто и др. ▶ Разгледува слики постери, енциклопедии. ▶ Прошетка, набљудување на цветна градина, поле, ливада, шума. ▶ Разгледување слики, енциклопедии. ▶ Набљудување на различни видови растенија во нивната природна средина, собира примероци на различни растенија; набљудува растенија; разговор за деловите на растението. ▶ Цртање на растителните делови. ▶ Истражувачки активности за растење на растението (почва, полевање, светлина). ▶ Прошетка на ливада (и нива); посета на млин/воденица. ▶ Истражува од кои растенија се прави чај (со задогжителна помош на наставникот). ▶ Предупредување: некои растенија или нивни делови се отровни. ▶ Разгледување слики, енциклопедии; разговор за животните. ▶ Разгледување слики, сликовници, енциклопедии за животните.

44 (080811)

<ul style="list-style-type: none"> ▶ Да ги прошири сознанија за животните кои ги опгледува човекот; ▶ Да се запознае со грижата на човекот за домашните животни и ползата од нив; ▶ Да препознава и именува некои животни; ▶ Да стекне сознанија за значењето на дивите животни; ▶ Да открива некои сличности и разлики кај растенијата, животните и човекот. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Шумски дрвја ▶ Животни - домашни и диви животни ▶ Сличности и разлики меѓу човекот, растенијата и животните 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Домашни животни; диви животни 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Изработка на албуми за животните. ▶ Истражување за користа од домашните животни. ▶ Посета на фарма или селски двор. ▶ Учество во изработка на терариум, пано, ИКТ. ▶ Разговор за живите организми и како тие се размножуваат; набљудување на примероци од растенија и животни (како се раѓаат, развиваат). ▶ Изработка на пано. ▶ Истражување на заемната поврзаност на живите организми. ▶ Визуелно претставување: Како настануваат растенијата, животните, човекот?
--	---	---	--

ТЕМА: ОРИЕНТАЦИЈА ВО ВРЕМЕТО И ПРОСТОРОТ (ориентационо 10 часа)

Цели	Содржина	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Да знае да ги именува и определува главните страни на светот според сонцето; ▶ да се ориентира во просторот; ▶ Да ги именува месеците во годината; ▶ Да ги запознае 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Главни страни на светот 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Страни на светот ▶ Месеци; календар. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Прошетка до блиската околина, набљудување на сонцето, на сенките; ▶ определување на страните на светот според сенките на дрвјата и на предметите ▶ Разгледување на календар, разгледување на календар со народни имиња на месеците (на пр.: сечко, листопад...). Разговор по сликите, изработка на календар, читање на текстови за името на секој месец, енциклопедии. ▶ Разгледување на слики за часовникот,

<p>народните имиња на месеците во годината;</p> <p>▶ Да ги именува главните карактеристики на месеците и годишните времиња;</p> <p>▶ Да стекнува поим за часот како мерка за времето.</p>	▶ Часовник	▶ Часовник; минута; стрелки	<p>Читанье на текстови за мерење на времето во минатото и сега (песочен, сончев часовник, часовник со клатно, дигитален).</p>
---	------------	-----------------------------	---

ТЕМА: СООБРАЌАЈ (ориентационо 14 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <p>▶ Да ги продлабочува знаењата за сообраќајот во околината;</p> <p>▶ Да се оспособува за процена на безбедна и небезбедна ситуација во сообраќајот;</p> <p>▶ Да се прилагодува кон условите на сообраќајот;</p> <p>▶ Да се запознава со улогата на сообраќајните знаци во сообраќајот;</p> <p>▶ Да ги препознава и да ги почитува сообраќајните знаци во реална ситуација;</p>	<p>▶ Ученикот и сообраќајот во околината</p> <p>▶ Сообраќајни знаци</p> <p>▶ Пред крстосница</p>	<p>▶ Сообраќајни знаци; пешачки премин; деца на патот; стоп; болница; училиште.</p> <p>▶ Крстосница, одбележана крстосница; неодбележана крстосница.</p>	<p>▶ Набљудување на сообраќајот во околината; симулација на различни сообраќајни ситуации; примена на слики, модели, слајдови и сл.</p> <p>▶ Набљудува слики со сообраќајни знаци, слајдови, програми во ИКТ; прта, изработува сообраќајни знаци од ликовни материјали; симулација во училиштен двор со употреба на готови или нацртани знаци.</p> <p>▶ Посета на автобуска станица, железничка станица и аеродроме.</p> <p>▶ Набљудување на одбележана и неодбележана крстосница, симулација во училиштен двор, на полигон, вежби за преминчување на улица, илустрации, пртањеслајдови, слики, примена на ИКТ, преминување на крстосници во присуство на возрасни лица.</p> <p>▶ Визуелно претставување „разговори“ со учениците за превозните средства со кои патувале; разгледување на сообраќајните</p>

13

<ul style="list-style-type: none"> ▶ Да знае каде се преминува крстосницата; ▶ Да знае да ја процени ситуацијата во сообраќајот и безбедно да поминува улица; ▶ Да умее да ја проценува ситуацијата во сообраќајот и правилно да реагира. ▶ Да се запознае со видовите сообраќај (воден, сувоземен, воздушен), сличности и разликите меѓу нив; ▶ Да се запознае со сообраќајните средства за секој вид сообраќај; ▶ Да развива навика за правилно и културно однесување на улица, на пешачки премин, во возила на јавен сообраќај и примена на таа култура. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Видови сообраќај 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Воден сообраќај; воздушен сообраќај; сувоземен сообраќај. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ средства со помош на ИКТ; цртање. ▶ Набљудување на правилно однесување во сообраќајот на ТВ, слајдови; замена на искуства меѓу учениците и наставникот; симулација на реални настани за (стари лица, фрлање отпадони, пуштање музика, чекање на ред, ослободување место на другиот и др).
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Да се запознае со видовите сообраќај (воден, сувоземен, воздушен), сличности и разликите меѓу нив; ▶ Да се запознае со сообраќајните средства за секој вид сообраќај; ▶ Да развива навика за правилно и културно однесување на улица, на пешачки премин, во возила на јавен сообраќај и примена на таа култура. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Видови сообраќај 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Возач, машиновозач, пилот, морнар, капетан 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ средства со помош на ИКТ; цртање. ▶ Набљудување на правилно однесување во сообраќајот на ТВ, слајдови; замена на искуства меѓу учениците и наставникот; симулација на реални настани за (стари лица, фрлање отпадони, пуштање музика, чекање на ред, ослободување место на другиот и др).
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Да се запознае со видовите сообраќај (воден, сувоземен, воздушен), сличности и разликите меѓу нив; ▶ Да се запознае со сообраќајните средства за секој вид сообраќај; ▶ Да развива навика за правилно и културно однесување на улица, на пешачки премин, во возила на јавен сообраќај и примена на таа култура. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Видови сообраќај 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Возач, машиновозач, пилот, морнар, капетан 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ средства со помош на ИКТ; цртање. ▶ Набљудување на правилно однесување во сообраќајот на ТВ, слајдови; замена на искуства меѓу учениците и наставникот; симулација на реални настани за (стари лица, фрлање отпадони, пуштање музика, чекање на ред, ослободување место на другиот и др).

3. 06.2014

3. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

- Насоки за меѓуидреждетно поврзување
- *Насијаните содржини од идреждетној зајонзаване на околнатиа даваат можност за иштейрирано, целно и содржинско поврзување со насијаните идреждетни: мајчин јазик, матемика, ликовно образование, музичкообразование и физичко и здравствено образование.*
- *Прејорак за користење на годишниот фонд на часови:*
 - Поставените цели во наставните теми даваат можност за самостојно планирање и реализација на содржините, во согласност со потребите на учениците и почитување на принципот на актуелизација во наставата. Се користат актуелните настани и ситуации во одделението и се поврзуваат со искуството на учениците кое настанува надвор од училиштето. Колку што е можно учениците околнати да ја запознаваат непосредно. При набљудувањето се упатуваат да ги употребуваат сите можни сетила.
 - Во наставната програма дадени се цели кои се постигнуваат преку активностите на учениците. Активностите понекогаш опфаќаат повеќе цели, како и цели од различни содржини. Така една цел можеме да ја постигнеме преку различни активности. Примерите на активностите се предлози, а наставникот може за постигнување на целите да избере и други соодветни активности.
- Учениците со аутизам имаат тенденција да се повлечат и да не учат од социјалните интеракции меѓу возрасен и дете. Поради тоа потребна е подготовка на привлечна средина за да се избегне повлекувањето на ученикот. Многу е значајна стимулацијата на позитивното однесување преку поддршка и игнорирање и пренасочување на негативното однесување (напомена: и наградата и казната претставуваат поддршка на однесувањето).
- Тие имаат ограничено разбирање на налози. Во работата со нив потребен е индивидуализиран пристап. Наученото е ограничено само на контекстот во кој е учено и затоа е потребно учење во природна средина на појавата или проблемот.
- Учениците со аутизам учат механички, без разбирање на смислата. Постојаната процена на знаењата на ученикот/ученичката и посветување на внимание на смислата на она што го научил/а е многу важно во работата со нив. Тие имаат склоност на враќање кон ригидно и стереотипно однесување при учењето на нови работи. Поради тоа новите работи треба да се учат со мали чекори.
- При работата со учениците со аутизам за почеток потребно е одредување на нивото и начинот на комуникација на детето за да може наставникот да комуницира со него. Потоа активностите се организираат во зависност од комуникацијата, интересот и развојното ниво на кое тоа се наоѓа. Откако ученикот ќе започне да комуницира-разменува тогаш започнува процесот на структурирање на околнатиа (одредување на местото на седење за одредена активност, одредување на местото на материјалите за работа и техниката итн.), подготовка на распореди и подготовка на системи за индивидуална работа со цел за осамостојување при работата. Притоа, исклучително важно е секојдневното почитување на индивидуалниот распоред на активностите на секој ученик/ученичка.

15

Во работата со учениците со аутизам треба да се користи водење, допир, звук, слики или зборови.

Вербалните инструкции и покажувањето имаат најмал ефект додека, пак, водењето има најголем ефект.

- *Наставни средства:*

- непосредната околина – предмети и појави во природата, како и појави во општеството и односите меѓу луѓето;
- дидактички средства и материјали;
- истражувачки кагџина;
- куклен театар;
- визуелни средства (слики, апликации, фолии, панoa, огласни табли, географска карта и релјефна карта на Македонија, модели, макети);
- сликовници, енциклопедии, списанија и сл.;
- Интернет, образовни софтвери;
- аудио-визуелни средства (графоскоп, дигитален фотоапарат, дигитална камера, телевизор, ДВД-плеер, видео-плеер, компјутер, ЛПД проектор и други средства).

4. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Следенe на постигањата на учениците:

Во текот на наставата редовно се следат и вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показателите за нивните активности, мотивираноста за учење, соработката со другите и сл. (формативно оценување).

Оваа компонента е составен дел на планирањето на наставникот за наставата и учењето, врз основа на претходните знаења и искуства на ученикот/ученичката - дијагностичко оценување.

Начини на проверување и оценување:

- описно оценување:
 - ▶ опсервација на ученикот;
 - ▶ разговор како начин на изразување;
 - ▶ мотивација, интереси, активности, соработка, почитување на другите;
 - ▶ водење на развојно и аналитичко портфолио за секој ученик/ученичка;
 - ▶ користење на евидентни и чек листи, анегдотски белешки, студии на случај;
 - ▶ детски работки поединечно, групни;
 - ▶ контролни работи, тестови на знаења;

- ▶ Примена на листи за аналитичко оценување на истражувачки активности (планирање на работата,
- ▶ способности за истражување, способности за прибирање и обработка на податоци и др.);
- ▶ микросумативно оценување;
- ▶ сумативно оценување на крајот на годината преку автентичен запис за постигањата на секој ученик/ученичка.

5. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗИРАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Програмата во однос на просторните услови се темели на Нормативот за простор за I, II и III одделение и на наставните средства за III одделение донесен од страна на министерот за образование и наука.

6. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

Наставата по запознавање на околината за трето одделение може да ја реализира лице кое завршило:

- Филозофски факултет-Институт за дефектологија, дипломиран дефектолог;
- Дефектолошки факултет согласно Законот за основно образование.

7. ОЧЕКУВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Ученикот/ученичката:

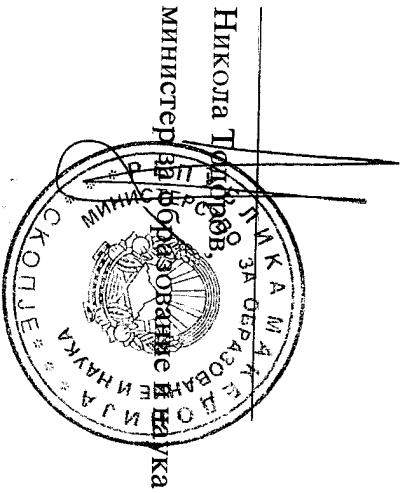
- ▶ Умее да се претстави со основните лични податоци (име, презиме, место на живеење);
- ▶ ги искажува своите желби, потреби и интереси;
- ▶ ги знае основните детски права и институциите кои се грижат за нивна заштита;
- ▶ ги знае задачите и работата на одделенската заедница;
- ▶ ги знае членовите на семејството и роднинските врски;
- ▶ разликува роднини, пријатели и соседи и ги почитува;
- ▶ знае како се одржува лична хигиена и како треба да се грижи за своето здравје;
- ▶ знае што е здрава храна и прави избор при исхраната;
- ▶ самостојно го осмислува своето слободно време;
- ▶ идентификува и искажува различни емоции кај себе и кај другите;
- ▶ ги познава и именува позначајните објекти, места и институции во непосредната околина и се ориентира по нив;
- ▶ ги знае позначајните природни богатства и културни знаменитости во својата околина;
- ▶ знае како се вика татковината, ги знае знамето и симболите;

Handwritten signature

- ▶ Набројува некои географски поими во крајот во кој живее (рид, планина, река, езеро и сл.);
- ▶ ги именува деловите на растенијата (корен, стебло, гранка, лист, цвет, плод, семка);
- ▶ ги набројува животните циклуси (раѓање, растење, размножување, умирање); знае сличности и разлики меѓу растенијата, животните и човекот;
- ▶ знае неколку начини за чување и заштита на својата околина;
- ▶ ги знае основните услови за живот;
- ▶ извршува едноставни истражувања;
- ▶ знае да ги определи главните страни на светот;
- ▶ ги знае месеците во годината-правилно чита и употребува календар;
- ▶ го употребува часот како мерка за време;
- ▶ се ориентира во просторот според страните на светот;
- ▶ знае да ја проценува ситуацијата во сообраќајот и безбедно преминува улица;
- ▶ ги знае и ги почитува основните сообраќајни правила и знаци;
- ▶ разликува видови на сообраќај и сообраќајни средства;
- ▶ користи ИКТ за стекнување на сознанија за човекот, животните и растенијата.

8. ПОТПИС И ДАТУМ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по запознавање на околината за трето одделение на деветгодишното основно образование за учениците со аутизам ја донесе

Никола Тодоров,
министер за образование и наука

Скопје

23. Ок. 2010 год.
СКОПЈЕ

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
КАБЛЕТ НА МИНИСТЕРСТВОТ

Бр. 07-52/126